

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antonii Mvsae Brasavoli Medici Ferrariensis Examen
omnium Trochiscorum Vnguentorum, Ceratorum,
Emplastrorum, Cataplasmatumque, & Collyriorum**

Brasavola, Antonio Musa

Venetiis, MDLI

Cerata unde dicta. .1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70720](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70720)

ANTONII MUSAE BRASAVOLI
MEDICI FERRARIENSIS

Ceratorum, quorū publicus est apud Ferrarīeses pharmacopolas usus, examen.

SENE X, BRASAVOLVS.

SE. uideris ferè subiratus Antoni.
BRAS. imo ira longe abest, potius
dolor de humana miseria, quæ adeo
cæcutiens sit, & mentis oculis orba
ta; ut homines in illis magnificiat re
bus, in quibus magnificièdi nō sunt,
et illa prorsus negligātur pro qui-
bus laude digni essent. SE. nō ne de hac materia seor-
sum scripsisti? BRAS. Seorsum quidem in libello, cu
ius inscriptio est, De æquali hominū natura, & quare al
ter alterum excedat. SE. optarem illius sermonis sum
mam audire. BRAS. imo (ut audias) ab initio in finē
usq; uerba referam, ita enim incipit, Vulgus, & imperi
torum turba, recti, ac boni expers, Herculem Estensensem
Principem illustrissimum admirantur, illi capita nudāt,
sistunt obambulante, et ferè stupidi defixis oculis intuen
tur: huic interim blandiuntur sapientes, nō secus atq; ora
culum uenerantur. cur hunc uirum in summo rerū api
ce tam docti, & boni, q̄ ignari, & imprudentes esse arbi
trantur? est ne una ac eadem sapientum, et imperitorum
causa? Absit, quippe hi talia profitentur, qualia sapiētes

A ij

uitio dant, & ceu fimo immersa criminantur, num & Hercules homo est generationi, fato, ac transmutationi subiectus, quales ceteri mortales, ut ait in Pimandro Trimegistus? certe is est mortalis, curis astrictus, omnibus morborū generibus expositus, & fortunæ blandiētis ac irritātis auspicijs. quid igitur uulgus mouit, ut Hercule tantum faciat? hominē præsertim mortalem, curis, ægritudinibus, & æstibus fortunæ deditum? uulgus statim insusurrauit, Diues est Hercules, Princeps Illustrissimus, numis præpotēs, ò insanum uulgus, diuitias Herculi anteponis: nō illi, sed auro subscribis, ē ne magis homo, quia diues? nū & insensato ac turpissimo homini diuitiæ contingere poterant? nū homines auaros reddunt? qui auari, nisi diuites? num inuidiæ causa, fastus, ac omnium malorū (ut in tertio de legibus uolumine Plato scribit) propagatrices? & in quinto earūdem legū libro argumentatur ualde diuites impossibile esse simul & probos? Hinc fortassis Seneca accepit, inferens, diuitias parū bonas, ut pote quæ scelestissimis accidant, propter has (ut in undecimo de legibus Plato inquit) rebelles, atq; truculētos hostes in pugnā habemus, unde Demetrius Phalereus optime diuitias non modo cæcas, sed fortunam ipsarum auctorem posteris tradidit. accedat huc Seneca, qui fortunam laudari iubet, si diues eris, non te ipsum. nemo quia diues, honorandus. nec diuitiæ bonæ sunt, aliter fœneremur, spoliemus, furemur, nec sacris parcendum: si diuitiæ bonæ, deprædemur: nihil prorsus omitteremus, quo breui diuites efficiamur: quisq; enim mouēdus est lapis, ut bona enāciscamur: nullus hinc melior, quia diues: nullus præstantior, quia auri & argenti cumulos imperio domi-

CERATORVM EXAMEN

netur, nulli opibus obtemperandū, quid enim aliud au-
 rū est, q̄ rubra terra? qd argentū, quā alba? his omnia ma-
 la perpetrantur, cogunt in infanda scelera, uariæ hinc
 luxuriæ, et tam sordidæ species, hinc homicidia, hinc de-
 sidiæ, hinc bella, hinc fastus, hinc gulæ tam pestilen-
 tissima lues, hinc iracundiæ, hinc omnium malorum
 radices: ò insanum uulgus, diues non est paupere excel-
 lentior, non magis honore & encomio extollendus. igitur
 nec Hercules, quia diues, adeo insigni laude ornādus
 est, poterāt hæc turpissimo cuiq;, et scelestissimo usu ue-
 nisse diuitiæ, non sunt honoranda quæ accidunt, sed quæ
 hoīs propria, laboribus ac sudore acquisita, accedunt sa-
 pientes, assentiuntq;, nos, inquiunt, non eo Hercule prin-
 cipem dignissimum ueneramur, quia diues, sed quia diui-
 tijs optime utitur, magnificus est princeps, generosus,
 insignis: his magnificentiā ostendit, quā nemo nisi diues
 ostendere potest, nihil incuria prætermittit, ex his quæ
 magnificum uirum reddere prodidit Aristoteles quarto
 ethicorū, tractatu primo, cap. 2. Admirabilia animo ac
 opere struit, à quibus præ curta supellectile paupercu-
 lus abstinet. Dedicat, publicos ludos splendide parat, ho-
 spites suscipit, alitq; ignotos, munera mittit, ea exordi-
 tur, quæ diuturno tēpore extent, hinc gloriose Hercule
 prædicamus, hinc honoramenta, nō ex puro auro, nō ex
 nudis uirtute diuitijs, quæ nunq; homines, uel Iro magis
 præstātem efficiunt, nū & diuites Hebræi? nū & Turcæ?
 nū & auarissimi quilibet? tamē decore ac insigni gloria
 carent: at Herculis diuitiæ cæcæ non sunt, uerum acute
 cernunt, quia prudentiam sequuntur, ut Plato primo de
 legibus inquit. quid referā liberalitatis mirū in Hercule,

atq; rarum decus? cui nō satis sunt tot diuitiae, tam splendide cur, quibus, quando elargitur, liberaliū uirorū conditionibus obseruatis. nullā igitur uī ipse, aut quilibet aliter ex diuitijs nobilitatē habet, sed ex generoso illarum usu, suntq; ad perfectam uirtutem adminicula: quīs hominum indiligentia in grauissima scelera & perfida ducant. primam sapientū, ac imperitorum rōnem habetis qua hi diuites splendide honorāt, illi diris execrantur, ni generosa uia, & insigni cura distribuant: nunc secundum argumētū paucis accipite, Vulgus præcedenti cōmento alterū addit, Pulcher ē corpore Hercules, hinc illū honoramus. ò magis insensatum uulgus, unde pulchritudinē acq̄siuit? labore, an natura? nū eadē natura parens q̄busq; etiam turpissimis decorē præstare potuit? nihil est honore, aut uituperio dignū, qd' natura ortū habet, cur reclusoripedē, & Aethiopem albus derideat, omnīū pulcherrimus sit, modicū præstolare, tanquā flos decidet, nec eodē statu permanebit: flaccidus, obscurus euadet, quū canis capitis niues fluent, quum rugæ arabunt frōtem. num et pulchri sunt pleriq; mēdici? nū & meretriculæ pulchrae plures? num uarijs casibus decor amittitur? ut nunquam possit uel recuperari deperditus? Sed oīa secūda fluant, saltem ætas ipsa pulchritudinē eleuabit, clandestine formam suffurabitur. inter homines igitur Hercules primū locū nec occupet, quia pulcher, quin decor scelestissimorū scelerum causa est, ut prouerbio receptum sit, Nihil pulchrum castum. Post hæc sapientes Herculem nō corpore pulchrum admirantur, sed anima uenustū, ut quicquid crusta hac corporea clarissimis imaginibus splendideat, totū anima excellentiori modo amplectatur, ne.

CERATORVM EXAMEN

pulcherrimum domicilium, ornatam sedem non habereet
pulcherrimus, et uirtutibus ornatus animus: nec parum
refert, Principē omni uirtutū genere præditū etiā cor=
poris specie ornatū, Virgilio in hunc ferē modū canēte:

Gratior est pulchro ueniens in corpore uirtus.

quæ excellētia ingenij sub quacūq; cute, uel turpissima la=
teat. Quoties Herculis illustrissimi Principis oculos in=
tueor, quos habet fixos, nō hinc inde inconstantis more
uagos, non fastuosi modo eleuatos, sed in humili terra
pronos, uideor uidere gemina relucētis astri nitida
specula, quibus anīe uirtutes referantur, his illa oble=
ctatur, his depascitur, frons spatiosa, genæ rubicūda, os,
barba, color, oīa uirtutum summarū indicia sunt, quas
uere habet, anima per uniuersam Herculis molē extēsa,
quæ nec nimis est procera, sed commode magna: nō exu=
berantis crassitudinis, sed musculosæ ac plenæ roboris cō=
cinnitate. uerum hac parte uidebor adulationis notā de=
precari. late longeq; abst, ne laudaturus quidē sum Her=
culem. Estensē suis sat uirtutibus laudatū: quin magis
illum sibi tanquā in speculo cōmonstraturus, ut seipsum
noscat, qui iandiu sibi ipsi displicet. Sapientes igitur nō
corporis pulchritudine, q̄ cuius natura usu uenire pōt,
sed animæ decore, mentis pudicitia, prono in uirtutes in=
genio Herculem extollunt. Ad tertiū sapientū, & impe=
ratorum argumentū festinet oratio. Accedit insuper uul=
gus, Princeps est Hercules, hinc illi obtemperamus, ue=
lut numen colimus. noui iam à puero uanissimum, & in=
diuerticula pronum uulgus, num & Sylla princeps? nū
& Nero imperator? hos nemo nō afficit probris; in sce=
lerum exempla, miseri adducuntur, nū & pessimi fuerē

duces? Princeps est, quid inde? num hi morte obliterantur? num ægrotudines patiuntur? uulnera? febres? gallicas scabies? num & comedunt? bibunt? excernunt? tetricius etiam quæ uulgares? num sudores fluunt? foetent alæ, atque pedes? num & animi curis prauè afficiuntur? timent, amant, odio habent, frigent, calent? quid igitur inter principem interest atque seruum? quisque homo est, quisque rationale animal à Deo factum, ut postrema beatitudine fruatur, quisque eisdem corporis & animæ affectibus molestat, quin principes magis, minus serui, utpote qui in delitijs nutriti fuerint, ut re modica disturbentur, qua serui etiam in decuplo aucta nullo discrimine afficerentur: nulli sunt inter mortales principibus derisi magis, continuo plausu subleuantur, quicquid mali agunt, rectum esse censent, nam assertatores habent, omnia ad uota ostendentes, aiunt, aio. negant, nego, sepiusque id affirmant, quod totis uiribus repellendum esset, & negant assequendum, ut principi (miserrimi & ipsi ea conditione uiuentes uel magis mortui) placeat. magnus Alexander eò se hominem esse cognouit, quod in bellis uulnere accepto, aliorum hominum more cruorem fluere uidit. Memini excellentissimum uirum Nicolaum Leonicensium mihi à primis philosophiæ rudimentis præceptorè, principes maioribus formicis comparantè, populos paruis magnas sequentibus. dices multis dominantur hominibus: his imperant, iussa facessunt, quid inde? num breui si iniquus, demonum multitudini inferuiet? ubi nunc magnus Alexander, cui nec sat erat unus hic orbis? ubi Phœniceus Hannibal? ubi Romanus Cæsar? ubi tot celebres antesignani? Reges? principes? nihil igitur refert an homo princeps sit, & magis refrænandi honores si nul-

CERATORVM EXAMEN

la uirtute successerint: sed paterni regni heres eligatur,
 quid hic insigne fecit? quid grāde, quo cæteris hominibus
 eximie præstet? uulgus clanculū murmurat, terræ, ma-
 riq; dominatur: ò insolētissimū, quid terra uniuersa? quid
 mare? si in coelum referes nisi punctū; hoc est (inquit Se-
 neca) id punctū inter tot gentes ferro & igne diuisum: in
 quo nauigamus, in quo bellamus, in quo regnamus, ne-
 mo est sua portione contentus, cū cuiq; tres ulnæ super-
 sint, hi in tam breui & curta semita hanc partem elege-
 re, alteram illi, confinia ponunt, dissident in terminis,
 ad necem usq; bellant, ceu perpetuo miseri tanquā flo-
 res egredientes, uicturi sint: ò ridiculi mortalium termi-
 ni, Dacus nō exit Istrū: Isthmo Samothraces includuntur,
 Parthos secat Euphrates, Danubius Sarmatica, ac Ro-
 mana determinat, Rhenus Germaniæ finē statuit, Pyre-
 nei inter Gallias & Hispanias copiose distinguūt, inter
 Aegyptum & Aethiopas arenarum inculta uastitas ia-
 cet, pro qua re bellant miseri? si quis formicis hominis
 intellectū condonabit, num & illæ aream unam in mul-
 tas prouincias diffecabūt? num huius gregis, & alterius,
 pro cōciuibus unā ex aduerso pugnabunt? uidebis exer-
 citū concitari, Martē cantu accēdi, uexilla portari tanq̄
 sint quid magni facturæ, exploratores instituent, excu-
 biasq; ut nihilo nisi corporis mole homines, & formicæ
 dissideant, pusilla sunt terræ spatia, quæ homines possi-
 dent, aut quibus tyrānizant: nemo igitur princeps aut
 Dux alios homines ex imperio magis excellit, nec ipse
 Hercules. sequitur philosophorum sentētia, hi inquiunt,
 Herculē admiramur, nō quia princeps, sed quoniā ea ten-
 tata perficit, quæ summū principē decēt: munificus est,

magnificus, liberalis, pius, clemens, cui uitium oē displicet: à cunis usq; bonis artibus deditus, humanitati inseruit, turpe putat scire, nisi operibus exprimat, qđ didicerit: nō curat opes, nō aurum, distribuit pro meritis, semperq; eē mauult q̄ uideri: iustitia utitur, nō summo iure: eleuat se nunq̄ in prosperis, nunquā in aduersis opprimitur: inimicis etiam fauet, nunquā ulla fuit uoluptate corruptus. Aequū est ac sanctum, si quid ex eius ore manarit, nil nisi uirtuosa insectatur. his ceteros antecellit, quæ principem decent, nō quia princeps antecellit. Habes quid imperiti, & eleuationes tertio cōmento retulerint. nunc quā alteram ansam referāt, audi. Vulgus inquit, adeo egregie Herculem salutamus, qui ex nobili Estensium genere ortus, præclara editus familia, cum æuo, tū illustrium uirorū antiqua, summo loco natus est, insigni patria. Nūc quoq; delirum es uulgus: num patria nobilissima Roma? nū Athenæ? uerū quot Romani, quot Athenienses turpissimi in scelerum luto ceu sues inuoluti? quot mendici? quot desides? & brutis ferè similes? nū hi magis probro digni, q̄ qui in asperas cotes, inter dummeta, & inuias alpes nati, si uirtutibus incubant? quot summi proceres inter rusticos nati, humili cibo educati, quorum insignia nectam longa temporum curricula obliterare poterunt. quo loco natus est sospitator noster Christus? nū humili? num tenui, & uili? econtrario quot imprudētes, sordidi, illiberales, truculēti, instabiles, perfidi, procaces, sublimi urbe nascuntur? inter spectatione palatia, & celsa atria festiue, nulla absente delitiola nutritur? nū supernum idem est ubiq; coelum? nū terra eadem? fontes? flumina? cuiuspiam telluris portio inexpeditior

CERATORVM EXAMEN.

uidebitur, & minus honore digna, in qua omnia nō nascuntur, & addent urbis antiquitatem non nihil referre, quid hęc ad homines? eadem ratione omnē terrę partem execraberis, quum nullibi omnia, sed ubiq; desint quaedam: immo in illa terrę parte, cui plurima desunt, illustriores homines sūt, dic etiam, quę magis antiqua tellus: nū Deus aridā solo nutu creauit? quid refert lapides, hac norma iā diu fuisse dispositos? idem est solum, quo struuntur ubiq;, quid uirtuti addunt conditę ædes? quid ampla palatia striatis columnis plena? hęc non nisi ad luxum spectant, luxurię opera sunt. uolue parum uolue priscorū historias, disce quibus tugurijs habitarint antiqui proceres, arabant Duces exercituum, terras colebant, breui agello uiuebant uniuersū orbis dominatores. uanitas est humana, quę ex antiquitate urbes insigniuit. laudentur hinc montes, nam & primordio nascētis mūdi diuina ope facti, laudētur maria: longe foeliciores sunt, qui nec ciuitate uel domo egent, sed æquale coelū habēt: nunquā illis frigus, nunquā calor, quin tolerari possit, solis umbraculis contenti sunt, sub dio uiuunt: stellas noctu, quum somnus abest, cōtemplantur: astrorum motus obseruant, cœlestes ignes intuentur, quippe nulla est sine igne nox. id nunquam silentio prætermittendum est, cuiusdam præ patria glorianti, sum inquit magnę urbis ciuis, Aristoteles dixit, noli hoc attendere, sed an dignus sis magnā & illustri patria. Et eō insensatum est uulgus, q̄ ex agnatione Herculem extollit, una est omnium profapia: ex uno uenimus patre: in unam antiquā matrem tendimus terrā. uanum est sanguinem spectare: uaniū magis profapię fidere: uanissimū cognationes iactare,

CERATORVM EXAMEN

tanquã meliores aut peiores homines reddiderint, si mē-
 dicissimũ quẽq; spectabis, placeatq; in ortum & prosa-
 piã limẽ adducere, in Regẽ incidet, aut Principem, saltẽ
 primũ patrẽ attinges, cuius omnes filij sumus. Quot Re-
 gum filios seruis etiam ancillari putas: nũ & regũ spurij
 Regis filij sunt? quid prosapia? elatiores reddit, fastuo-
 sos, re nulla turbulẽtos, tumidos, inquitunt à nobili proge-
 nie ortum duxi, quare parẽtes laudandi sunt, nõ ipsi (ni-
 si boni sint.) Hominibus rationẽ deme, cuius prosapia
 erunt? ratio ut ab inuicem secernantur in causa fuit, non
 generis nobilitas, hĩ hi Atestini, illi Biuilaqua, alij Ta-
 xoni, aut Contrarij, aut Trotti appellantur, õ q̃ foelicio-
 res erant, ac plenã uirtutum antiquã illã prosapia à re-
 tenui nũcupatã, Pisones inq̃, Cicerones, Rusticela. Absit
 ne igitur, abstine uulgu Herculem ex genere aut patria
 admirari: neminem his imaginibus excellit, homo est &
 ipse, æque sub cœlo natus, Atestini cognatiõẽ distinctus.
 quin accidere potuit, ut Aragonensis, uel Merulus dice-
 retur. Ex aduerso prudentes, non ex nobili, & antiquo
 genere, non ex insigni patria Herculem uenerantur, sed
 honorãmus, inquitunt, agentem quã illustribus & digna
 patria ortos uiros decent: nil nisi honestum animo uolue-
 rat, nihil, nisi illustre ac immortalitate dignum. uideo
 uidere Herculem Estensem passim historia decantari,
 post hæc uarijs uirtutibus tanquã antesignanus adduci:
 uere antiquorum imagines præ se fert, eorum uirtutes
 imitari potest, quia doctissimus: uult, quia optimus: effi-
 cit, quia diligentissimus: uirtutes sequitur, & adeo plenus
 est, ut regurgitent: aulicorũ illecebras nouit: nouit adula-
 torum blandimenta: præmuniuit se tanquã contra Cir-

ANT. MVSAE BRASA.

ces pocula, aut sireneos cātus dimicaturus. uirtutes pro-
 sapiam reddunt excellentem, non has profapia. His ho-
 mo est honore dignus, non genere, nō patria, quae saepius
 est ob socios prauorum hominum causa. Ad hunc ordinē
 quintam referamus breui pede sententiam: uulgus iterū
 clamat, Herculem honoramus, quia parentum clarissi-
 mis utrinq; imaginibus illustris euasit, Alphonso in quā
 patre, heroe cum quouis etiā ueterum comparādo, &
 Lucretia matre, non minoris q̄ Lucretia Romana pu-
 dicitiae, ut omittam interim auos abauosq; insignes, ut
 sileā utrorūq; parentū affinitatis ordinē, nam hac quid
 ad hominum mores? quid ad bene beateq; uiuendum? est
 profecto Illustrissimus Alphonfus uir magnificus, libe-
 ralis, pius, iustus, clemens: quāta fuerit genitricis Lu-
 cretia pudicitia, q̄ta fuerit benignitatis affecta mulier no-
 ui ego: Plura item docuit Ioannes Brasauolus mihi pa-
 truus, uir adeo uerax, ut illi (ceu alteri Zenoni) sine iu-
 riuando credatur. Hæc uero nihil ad summam, si indi-
 gna probrāq; Herculi placuissent. id est ni mentē foelicissi-
 mam nactus esset uirtutibus arculam, non tot genitoris
 aut genitricis mores suffecissent, non auorum exempla,
 q̄q; non parum ad uirtutem adminiculum dare possint: ò
 foelicissimi parentes, qui non modo hūc Herculem genue-
 re, sed Hippolytum & Franciscum, ac Alexandrū, quē
 adeo Christus amauit, ut ante annos & nimis præcocē
 raperet: quos enim (inquit Xenocrates) Deus amat, ci-
 tius ad se reuocat. sileo interim huius Alexandri imagi-
 nes, puer erat, quum Deo placuit, puer inq; annis, nihil
 tamen puerile habebat. nihil in eo erat non dignum fu-
 turo principe: Verūtamen nemo sapiens ob hæc Her-

eulem honoraret, quin si uitijs abundaret, plurimū de-
 traherēt: ceu qui patris, matris, auorū, fratrum, digna pre-
 oculis habuerit immortalitate simulacra, & nihil profue-
 rint hæc tam efficacia uirtutis exempla: ast sapientes ge-
 nitorem deserunt, genitricem non aduertunt, posthabent
 atauos, fratres omittunt: his. n. nec Hercules, nec alter ho-
 nore aut triumpho dignus est. nos illū celebramus, quia
 dignus tanto patre, tanta matre filius, dignus Hippoly-
 to & Francisco proceribus frater, in quo omnium auo-
 rum atauorūq; uirtutes adeo repullularūt, ut pro cūctis
 unus ipse sufficiat: priscorum stēmata, & uirtutes, sed
 pressiori amplioriq; gradu resignatæ in uno hoc Hercule
 reseruantur. Hæc Hercule heroicæ maiestatis illustre
 reddūt, nō ipsi parētes, q̄q̄ nō parū sit momenti illustres
 genitores habuisse, quorū imaginibus filij innitatur. Ve-
 rū ad reliqua properemus, iam uulgus sibi alterū parū
 uit in hoc discrimine commentum, illustrior est ceteri
 Hercules, quia uir fortis, ualidus corpore, mēbris, & na-
 tura agilis. o obumbratissimū unā & ineptissimū uulgus,
 qui robustiores baiulis, aut rusticis fortiores? onera sua
 beunt intricata magis & grauiā, q̄ ille sufferret: sustinet
 pondera, quæ nec ille uel pusillum mouere posset: hos autē
 nihil extollis: hos nihil honoras. Quin funābuli, saltato-
 resq; hunc agilitate superant, quos nemo ceteris homi-
 nibus præstare arbitratur: immo Christiani probro dā-
 ceu paradisi neglectores. Sed uulgus in aurē insusurrat:
 Hastam ad perpendicularum in lusibus gestat, caput ferit:
 quid hæc ad beate uiuendum? neminem legi hac re apud
 historicos laudatum, hinc nec bonus homo, aut prauus
 efficitur. nullum igitur ex corporis robore, aut memo-

CERATORVM EXAMEN.

brorū agilitate encomio decantabis. Accedunt sapientes,
 Herculem (inquiunt) laudamus, qui alios nec ieiune, nec
 frigide animi fortitudine excedit: uitijs refragatur, uir
 tutes recipit, & eò recipit, quò utatur: ne absq; usu co-
 gnoscat. Hæc est uera circa alias uirtutes fortitudo, quã
 in Ethicis Aristoteles cantat: audet circa terribilia, si ne-
 cesse fuerit, iniurias patitur, nō obseruat cedentes, ea pa-
 titur quæ alij, uel momēto sufferre nequeunt, modo eius
 honoris nihil auferāt, nihil bonæ famæ, pro qua ad ne-
 cem usq; pugnandum, Diuo Hieronymo in Iouinianum
 quarto libro admonente: tamen ablegandus est quotidia-
 nus hominum mos, pro fœmina pugnāt, & nequaquam
 uxore, sed impudica. proh pudor, nulla imminente causa
 in duellū descendunt, pro famulo pugnant, nemo patriã
 curat, lancinari sentiunt, nec linguam mouerent, nō dico
 enses stringerent. nemo pro fide pugnat; quin unã He-
 bræi, Turcæ, Christiani, Hæretici, Christo maledicunt,
 execrantur, Christi partes derelinquūt, nullus pro Chri-
 sto enses acuit, nequeunt etiam fratris uerbulū tole-
 rare, qui stercoris cloacam in corpore gestant, nequeūt
 uel minimo sensus stimulo refragari. hæc est illustris et
 certa uictoria, præclara & honesta fortitudo, seipsum
 uincere. hæc pollet Hercules. hæc à doctis & probis ho-
 noratur, nō stabili & firmo corporis robore. Quid his
 imoror? iam alterius causæ caput addamus, inquit uul-
 gus: Præstat Hercules, quia sanus corpore, nullis pertur-
 batur angoribus, ualetudinem optime seruat. ò inanius
 ampulla, & leuius pluma uulgus, quid egregium est in
 homine sanitas? Si animam spectabis, sanitas ad materiã
 pertinet, quæ sæpius est multorum scelerum causa, ut

Cebetes optime sua in tabula pinxit, Baiulos ceteris
 praeponere salute ipsa salubriores, praeponere rusticos omnium
 inuictu inordinatissimos: nudi in nuda terra dormiunt. Ci-
 bos comedunt, nihil nutrimenti ferè accommodantes, pa-
 ne etiam secundo, & uappa contenti, iugis labore fati-
 gantur, imbres nihil timent, nihil pluuias, nil gelidas hye-
 mes, aut aestuosos caniculæ soles, & tamen integra sani-
 tate fruuntur. Nemo igitur hac re laudandus, nec ipse
 Hercules, quam sorte habuit, & cito casuram. Sapientes
 uero è contrario inquirunt. Non quia sanus sit, Herculem
 ueneramur, at ad optima opera hac sanitate utitur, ni-
 hil est ipsi antiquius, quàm bonis ancillari, quibus inferuies,
 omnium dominus fit, non enim quo ad mores, sapientes
 sanum esse & ualidum melius arbitrantur, sed pro ser-
 uandis utile. quin Cynicus ille Diogenes, nunquam inualidos,
 surdos, cecos, debiles appellabat, sed imperitos, quos
 philosophi homines non putant, nisi eadem ratione,
 qua lapidea simulacra homines dicuntur. id est uoce ipsa, re-
 minime: hinc dicendi ansam uulgus accepit, Herculi ob-
 sequimur, qui scientijs, & doctrinis abundat, eas enim loti-
 go sudore acquisiuit, Grammaticus est, Poeta, Orator,
 Dialecticus, uniuersam cyclopediam habet. Nunc uulgus
 uanissimum appellare abstineo, at non mihi tempero, quin
 pinguis Mineruæ appellem, quippe uera bona discernere
 nescit, quot sunt huius generis pessimi uiri? nihil gram-
 maticæ deest, nihil rhetorices, nihil dialectices, nec (ut
 dicam in summam) liberalium artium canonum: at scele-
 tissimos domiticæ labis uitio, fastuosi euadunt, ac scientio-
 la non minus sitiunt aurum, quàm auarissimi & imperitissi-
 simi

CERATORVM EXAMEN

smi quiq; pro hoc uno sudāt, peierāt, fraudāt, calumniā
 tur, belligerant, occidunt, non minus addicti sunt foedis
 uoluptatibus, q̄ imperiti. quid, quæso, superest, quod hos
 ab indoctis distinguat, præter titulū & pauculas literas,
 quæ nihil aliud sunt q̄ igneus, & acutus in manu stulti &
 furibundi gladius? Has uero non adeo uilipendo, quin uti
 les etiam admoneā. Cebetes q̄ optime dixit, sicut placue
 rit ad bonas disciplinas ire, eiusmodi sciētias habere, utile
 est: at nihil necesse. utiles Plato inquit uelut fræna, quæ
 feroces & instabiles iuuenum animos tenent, ne ad alia
 uertantur: nil uero impedit, eosdem ebrios esse, intempe
 rantes, auaros, iniustos, proditores, & tandem insipien
 tes. plures certe eius generis uidere licet, sunt igitur ma
 gno usui sapientes, ut Chrysippus ait, nemo autē his pru
 dentior euadit, q̄q̄ Zeno Cyprius in primo reipublicæ libe
 rales artes inutiles scripserit, addideritq; solū studiosos
 esse liberos. uir hic nihil aliud sentit, q̄ ad uerum hoīs stu
 dium, ut melior euadat, ad foelicitatē recipiendam, nihil
 afferre momenti, licet feroces animos remorentur. nemo
 igitur quenq̄ aut Herculem his scientiis, ne dicam lite
 rulis, magnificat. Mox prudentes accedunt, Herculem
 honoramus, inquiunt, qui liberales artes degustarit, tanq̄
 in ueram sapientiam, & foelicitatem adminicula. modice
 hic sistit, qn ardua philosophiæ secreta quærere mauult,
 naturæ abdita inuestigare, more Socratis (posthabita
 uulgarium & imperitorum uia) naturæ obscura in mo
 res reducere cupit, honestas speculationes tradere.
 Decet uirum liberum, Plato inquit septimo de legibus,
 numeros in primis addiscere: quos dictæ artes sequantur,
 ad ueram disciplinam tramites, & quasi irritamenta ille

la, inde uera disciplina respublicas gubernare docet, & Reges eos mores imitari debet, quos subditos sequi uolunt: nam omnium scelerum, & bonorum princeps causa est. proinde quid aliud est Respublicam temperare, quam sedulo quodam naturae ordine sapientia moderato, cuncta disponere? hanc partem iam nouit Hercules, considerat iugiter, & nulla non hora speculatur. De his uero nunquam satis: sed iterum clamitat uulgus, Dignus est honore Hercules, quem Rex Galliae Franciscus amat, colit, obseruat, cui applaudit, secum domestice loquitur, a secretis utitur, una comedit, obambulatur, sodalis est, et comes, o infelicissimum uulgus, qui est Franciscus Galliae Rex? num homo & ipse mortalis? omni noxa subiectus & curis? quid illi dare potest, ut melior aut foelicior euadat? Diuitias, inquit. non sunt bonae diuitiae, nec meliorem hominem reddunt, nullus igitur, uel ipse Hercules corolla dignus est, quia Regis, aut Imperatoris domesticus sit, a secretis habeatur: num & histriones principum domestici sunt? num mimi? & fatui quos in delitijs habent? sapientes uero Herculem magni faciunt, quem insignis Rex omnium sapientissimus, omnium prudentissimus sibi in domesticum elegerit: eius iudicium tam acre est, tamque promptum & absolutum, ut quem ille elegerit, nequeat nisi uirorum maximus esse, nequeat nisi in uirtutum culmine remorari: non potest sapientissimus nisi sapientes, prudentissimus nisi prudentes, moralissimus nisi moratos eligere, et in propria consuetudine detinere. quis impudicus non expaueat ante conspectum? quis moratus non magis ad uirtutes animetur? o foelicissimum consortium, quoties nobiles illi atque moratissimi uiri una consident: uideor uidere potentissimum

CERATORVM EXAMEN

Regē medias partes occupantem, ueluti solem splēdesce
 re, cui reliqui proceres seriatim in corona tanq̄ lucentif=
 sima astra assunt, coelestem patriam imitantes: Her=
 culem igitur sapientes admirantur, quem Rex tam sa=
 piens elegerit, moratissimum inuenerit, in bonis perse=
 uerantē obseruet. Ad hunc ordinē uulgus addit, Hercule
 colimus, quē pulcherrimæ amasiæ, delitiosæ uirgines sin=
 gulari beneuolentia prosequuntur, ò leuissimū uulgus:
 file file: nullo monitore indiges, magnopere destitisti: hoc
 argumēto adeo uane & indecore locutum es, ut deinceps
 quicquid dixeris, audire noluerim. Aequē est atq; illud,
 Herculem laudamus, quia uitij magis abundat, quia his
 turpibus delitiolis uacat: nunq̄ ad mala non pronū fuisse
 uulgus. Hercules equidē amatur, à pulcherrimis et quē
 busq; turpissimis, nobilibus, et ignotis colitur, optimis
 uirtutibus cogūtur, nō delitijs, nō uenereis irritamentis,
 amice Hercule diligere, quia pulcherrimæ pulcherrimā
 amant, optimæ optimum colunt, honestissimæ honestissi=
 mum uenerantur, nū & muli mutuo se scalpunt? & suā
 cornicē cornix amat? nec igitur mirum, si hic undequaq;
 insignis ab insignibus & pudicis charus habeatur: nolo
 āplius tua nugamēta audire uulgus, sat erit mihi, neminē
 ratione, qua homo magis altero natura, prestare: omnes
 æquales sumus, oēs eodē filo iūctos, eodē colore signatos,
 eisdem animæ & corporis subiectos affectibus. diuitiæ
 nihil referūt, parentes, affinitates, pulchritudines, agilita=
 tes, principū dilectiōes, corporis fortitudines, sciētia libe=
 rales: hæc nec bonū nec malū, illustrē, uel turpē hominē
 reddūt, sicuti autē impetus inst æquales uincere, et lōgo,
 iterstitio superare, ea agat, quæ Hercules, id est uirtutes

ad ipsos usq; cineres sequatur, earum sectatores cantet,
uita pedibus alatis fugiat. sunt autem uirtutes, quas imi-
tari debet, Fortitudo, Temperantia, Decor animi, Li-
beralitas, Spes, Fides, Iustitia, Charitas, Magnificentia,
Magnanimitas, hæ homines (ut paucis expediã) officiose
commendant, his immortales habentur, omni ætati accõ-
modantur, omni generi, omni patriæ, omni uitæ institu-
to. Deniq; quisquis animũ his uirtutibus sua sagacitate
præstiterit, splendidus efficitur, singulari uigilantia illu-
stris, summa prudẽtia foelix: ut cum Horatio primo epi-
stolarum libro canã,

Ad summam sapiens uno minor est Ioue: Diues,
Liber, Honoratus, Pulcher, Rex deniq; Regum.

Postremo Hercules Princeps moratissime nihil hoc
theatro insimulauit, nihil sum adulatus, longe absunt
blandimenta, nihil à nobis scriptum est, ut te laudarem:
sed ut te ipsum tibi uelut in speculo cõmostrarem: uides
q̃ foelicissimam mentem, q̃ dignam tuo corpore illustra-
ris: hinc dispendia imminent, hinc turbatiora inuolucra
ni acrius extollendo animo studeamus: ni uelo & remis
incumbamus: & adeo in hac re solliciti sumus: q̃ non sine
magno foenore uirtus crescat. uale Princeps Illustrissime:
Patrone insignis uale: & quum non nihil ocij dabitur: no-
stra hæc nugamenta lectitare ne pigeat. SE. hæc quæ enar-
rasti tã uera sunt, ut nihil magis uerũ iueniri possit, at pla-
cet ne tibi ut de cerotis agamus? B R A S. ut lubet. S E.
unde dicta sunt cerota? B R A S. cerata potius dicenda
sunt à cera non cerota, q̃q̃ et Græci κηρώτη, nomine uita-
tur, & ab eisdem à cera & oleo uocentur κηπέλαι,
S E. ob quid cera his compõnibus adhibetur? B R A S. ut

CERATORVM EXAMEN

oleum contrahat, & diffluere non sinat, sed promptius inherere possit, & præterea, ut emolliēdi uim cōpositio ni præstet: habet & uim explendi. de olei ad ceram proportione nonnihil à Paulo scriptū est libro septimo, cap. decimo septimo. S E. illa ergo quæ linimenta uocantur, cerata sunt? B R A S. cur hoc dicis? S E. quia cera & oleo conficiuntur, & nonnullis pulueribus uel succis. B R A S. cerata prorsus sunt, sed sunt tenuiora cerata, & quæ uehementer non inhaerent, iuxta Galeni sententiā, at secū dum recentes cerata solum illa sunt, quæ ualde inhaerent, & quæ supra corium extēsa semper maxime inhaerent, consistentiamq; habent & duritiem quampiam, qua linimenta carent, licet oleum recipiant, atq; ceram. at de his nominibus à nobis digladiandum non est, sed hoc tantum sciri debet, cerata oleum & ceram recipere, & plerunq; sunt linimenta, quæ uehementer non inhaerent, ut cum multum olei receperint. S E. quoties à medico in compositione aliqua ponitur cera, & indicitur hoc modo, adde modicum ceræ, tunc pono ceram ad decimā partem uel duodecimā ad oleum. B R A S A V O L V S. quantam ceræ copiam ponis cum dicitur, ceræ q̄tum sufficit? S E. certa regula careo, sed experientia uideo q̄tū satis est, & paulatim augeo. B R A S. debet poni quarta ceræ pars, uel saltem quinta ad oleum, si cōueniens ceratum fieri debeat, recipiuntq; ferè semper resinam aut terebenthinam cerata, quia nostro tempore supra coriū extenduntur, & alicui parti applicantur, nec deinde facile dimoueri possunt. nunc uero de ceratis loquemur, ut nostro tempore hoc nomen subeunt, & quæ sunt in publico usu, & in publicis reperiuntur pharmacopolijs. S E.

A N T . M V S A E B R A S A .

Sunt paucissima numero cerata, quae passim apud pharmacopolas seruantur. B R A S. quotquot sint, tu illa singulatim propones, nos autem breuibus siquid erit circa illa explicandum, corrigendum ac immutandum, explicabimus, corrigemus atq; immutabimus. uerum si lubet, in hunc angulum secedamus, ne quisquam sit nobis impedimento. S E. i praesequar, iamq; sedeas, nam e crumena schedam depromam in qua cerata omnia descripta sunt quae a nobis seruantur. B R A S. depromito ut lubet. S E. haec est quam in tuas manus pono. B R A S. legas tu cerata, ut in ordinem redegesti.

S E N E X II .

Ceratum stomachale primas occupat partes. B R A S. hoc unum est ex illis ceratis, quod apud unumquemque pharmacopolam diuersum est, nam unus compositione una sub hoc nomine seruat, quam alij haud seruant, sed & ipsi suam habent cerati stomachalis compositionem: ueruntamen a tuo incipiamus, quodnam seruas tu huius generis ceratum? S E. hoc quod sequitur.

Recipe mastiches. unc. i.

Laudani, drach. iiij.

Aloes,

Macis,

Gariophyllorum,

Spicae,

Piperis albi,

Cardamomi,

Galangae,

Cinnamomi,

Florum labruscae.

Singulorum drach. i.